

Marian ja kirkon suhde: varhaiskristillisiä ja keskiaikaisia näkökulmia

Hugo Rahner, *Maria ja kirkko*. Suom. Katri Tenhunen ja Pauli Annala. Helsinki: Katolinen tiedotuskeskus 2019, 153 s.

Hugo Rahneria (1900–1968) ei juuri tarvitse esitellä. Tämän merkittävän jeesuiittateologin ja kirkkohistorioitsijan klassikkoteoksesta laadittu suomennos *Maria ja kirkko* sen sijaan ansaitsisi laajempaa huomiota. Millainen kirja siis on kyseessä?

Alun perin *Maria und die Kirche* ilmestyi vuonna 1951. Sen synnyn taustalla oli ajan roomalaiskatolinen tendenssi käsitellä ekklesiologiaa ja mariologiaa erillisinä teologian osa-alueina. Rahner halusi tarjota toisen näkökulman ja painottaa, että kirkon olemus Kristuksen ruumiina perustuu nimenomaan Jumalan inkarnaatioon neitsyt Mariasta. Siten mariologialla on selvä yhteys myös kristilliseen soteriologiaan ja spiritualiteettiin. Sen vuoksi olisi palattava patristiseen visioon neitsytäidistä äitikirkon esikuvana ja symbolina. Olisi pyrittävä jälleen ”näkemään Maria kirkossa ja kirkko Mariassa.”

Maria ja kirkko pyrkii johdattamaan lukijoitaan tähän tavoitteeseen kymmenen mariologisen ”mietiskelyn” avulla. Rahner avaa keskustelun puolustamalla Marian tahratonta sikiämistä ja perisynnittömyyttä, joiden hän näkee ennakoivan kirkon puhtautta ja Kristuksen lunastustyön kunniakasta päätöstä. Seuraavaksi kirjoittaja tarkastelee klassisia käsityksiä Marian ikuisesta neitsyydestä sekä tämän asemaa Jumalansynnyttäjänä ja uskovien äitinä. Viimeksi mainittua ajatusta Rahner soveltaa edelleen kasteen ja sisäisen kasvun teologiaan. Tämän jälkeen vuoroon pääsevät Raamatun ja kirkkoisien kuvaukset vahvoista naishahmoista kirkon typoksina. Näitäkin tekijä tulkitsee melko perinteiseen tapaan. Kirja päättyy Marian ruumiillista taivaaseen ottamista koskevien tekstien tarkasteluun.

Rahner ei selvästikään tavoittele kattavaa esitystä Marian ja kirkon suhteesta, mutta onnistuu silti käsittelemään aiheistoaan varsin rikkaalla tavalla. Lähteiden valinta kertoo verrattain eklektisestä ja sanan varsinaisessa merkityksessä katolisesta lähestymistavasta: Raamatullisen aineiston lisäksi kirjoittaja käyttää todistajinaan runsaasti sekä kreikkalaisia että latinalaisia patristi-

sia auktoreita, eikä unohda syyrialaisiakaan lähteitä. Aivan ilmeisesti Rahner pyrkii painottamaan sitä, mikä on yhteistä idän ja lännen suurille kirkkoille, sekä myös osalle pienempiä kirkkokuntia. Niinpä hänen **lainaamiensa kirjoittajien** joukossa esiintyvät ”jopa varhainen, katolinen Luther” ja Sergei Bulgakov. Samalla kirjoittaja kuitenkin hienovaraisesti antaa etusijan latinalaiselle auktureille: Noin kolmasosa hänen käyttämistään jakamattoman kirkon ajan teksteistä on peräisin Augustinukselta ja Ambrosiukselta. Ääneen pääsevät myös lukuisat keskiajan läntiset teologit sekä myöhemmät paavit.

Itäisen teologian näkökulmasta teoksen anti on kahtalainen. Yhtäältä kirjan raamatullis-patristisessa aineistossa riittää kosolti ammennettavaa ortodokseille, niin papeille ja teologian opettajille kuin kirkkokansallekin. Toisaalta Rahner käsittelee myös myöhemmin formuloituja roomalaiskatolisia dogmeja, joita idän traditio ei tunne. Koska hän ei tarkoin selitä vaikkapa Marian perisynnittömyyden luonnetta taikka perustele käsitystä tämän kuolemattomuudesta, lukijalta vaaditaan teoksen parhaan annin löytämiseksi hieman aiempaakin ymmärrystä itäisten ja läntisten **näkemysten eroista**. Reflektioapua kannattanee etsiä muistakin varhaista mariologiaa käsittelevistä teoksista, kuten Serafim Seppälän laajasta tutkimuksesta *Elämän äiti: Neitsyt Maria varhaiskristillisessä teologiassa*.

Hugo Rahnerin *Maria ja kirkko* -kirjan keskuksessa on ikuisen murtautumisen aikaan ja ajallisen muuttaminen ikuiseksi. Sen vuoksi ikä ei vähennä tämän klassikkoteoksen relevanssia. Siksi on myös tervetullutta, että kirja on saatettu myös nykysuomalaisten ulottuville. Katri Tenhuselle ja Pauli Annalalle onkin syytä esittää kiitokset sujuvan ja helpollukuisen suomennoksen laatimisesta.

Harri Huovinen